

Π5.2.4 Σύνταξη Ενιαίου Επιμορφωτικού Υλικού

MIS 5035543: «ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»

Γνωστικό Πεδίο: Κοινωνικές Επιστήμες

Γνωστικό Αντικείμενο: Ιστορία

Ο Επόπτης

.....

Ονοματεπώνυμο – Υπογραφή

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ Γ΄ ΤΑΞΗΣ

Πρώτη ενότητα: Η καθημερινή ζωή στις Μινωικές πόλεις

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το διδακτικό σενάριο για την Γ΄ τάξη περιλαμβάνει τρεις διδακτικές ενότητες και αναπτύσσεται σε τρεις διδακτικές ώρες. Ο επόπτης κ. Γιαννακόπουλος μας είχε προτείνει πέρα από πολεμικές συγκρούσεις, επαναστάσεις, κρίσιμες μάχες, να επιλέξουμε και ενότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό, τη θρησκεία, την τέχνη, την καθημερινή ζωή και με βάση αυτή τη θεματολογία να υλοποιήσουμε ένα διδακτικό σενάριο. Πρότεινα στον κ. Γιαννακόπουλο τρεις ενότητες από τις πέντε που συγκροτούν το κεφάλαιο του Μινωικού Πολιτισμού, το ενέκρινε και σχεδίασα διδακτικά σενάρια για τις ενότητες: «Καθημερινή ζωή στις πόλεις των Μινωιτών», «Τελετουργίες και Γραφή στη Μινωική Κρήτη» και «Η τέχνη στη Μινωική Κρήτη».

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος διδακτικού σεναρίου: «Η καθημερινή ζωή στις πόλεις των Μινωιτών»

Δημιουργός: Σταύρος Παπαδόπουλος

Βαθμίδα Τάξη: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση Γ΄ τάξη

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές και συμβατότητα με ΠΣ

Γνωστικό Αντικείμενο: Ιστορία Γ΄ Δημοτικού

Θεματικό Πεδίο: Προϊστορία

Θεματική ενότητα: Η εποχή του Χαλκού

Υποενότητα: «Η καθημερινή ζωή στις πόλεις των Μινωιτών»

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αναφέρονται στο ΠΣ

-Να προσδιορίζουν βασικά και χαρακτηριστικά στοιχεία της καθημερινής ζωής στη Μινωική Κρήτη μέσω της τέχνης, των παραγωγικών δραστηριοτήτων και των τελετουργιών.

-Να διακρίνουν τον ειρηνικό και αισιόδοξο χαρακτήρα της ζωής των Μινωιτών από την απουσία οχύρωσης και από τις παραστάσεις που εικονίζονται στα έργα της μινωικής τέχνης.

-Να κατανοούν τις έννοιες τελετουργία, εορτή, αισιοδοξία, ειρήνη.

Σχέση με άλλες θεματικές ενότητες/και θεματικά πεδία του γνωστικού αντικείμενου ή/και άλλα γνωστικά αντικείμενα

Η ενότητα που θα διδαχθεί εντάσσεται στην ευρύτερη θεματική ενότητα με τίτλο: «Η εποχή του Χαλκού» στην οποία εντάσσονται οι ενότητες του Κυκλαδικού, Μινωικού και Μυκηναϊκού Πολιτισμού. Οι μαθητές/τριες στις δύο προηγούμενες διδακτικές ώρες είχαν αναλύσει και διδαχθεί τις ενότητες: «Μινωικός πολιτισμός και Μινωική Θαλασσοκρατορία» και «Το Μινωικό ανάκτορο», ενότητες που σχετίζονται άμεσα με τη ενότητα που θα διδάξουμε. Οι μαθητές/τριες έχουν κατανοήσει το χρονικό πλαίσιο που αναφερόμαστε και συνεχίζουμε με τον Μινωικό πολιτισμό επικεντρώνοντας στην καθημερινή ζωή των Μινωιτών.

Χρονική διάρκεια: Μία (1) διδακτική ώρα

2. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Το εκπαιδευτικό πρόβλημα της ενότητας είναι να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες ότι οι Μινωίτες ήταν ένας ειρηνικός λαός που προτεραιότητα του είχε την ανάπτυξη, το εμπόριο, τη ναυτιλία και για αυτούς ακριβώς τους λόγους δεν ασχολήθηκαν με οχυρώσεις, πολεμικά τείχη. Στα προς ανάλυση ζητήματα του θέματος είναι τι είδους λαός ήταν οι Μινωίτες, πολεμικός ή ειρηνικός λαός και από πού προκύπτει, ποιες ήταν οι ασχολίες των Μινωιτών και τα επαγγέλματά τους, ποιο ήταν το ντύσιμο τόσο των Μινωιτών όσο και των γυναικών τους, τι μας φανερώνει το ντύσιμο των γυναικών, ποια η θέση της γυναίκας στη Μινωική κοινωνία, πώς ήταν οι κατοικίες των Μινωιτών, πώς μεγάλωναν τα παιδιά τους και με ποια παιχνίδια ασχολούνταν.

3. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Απαραίτητες γνώσεις είναι να ξέρουν οι μαθητές/τριες τη χρονική περίοδο που αναφερόμαστε και ότι όλα τα γεγονότα που μαθαίνουν έχουν σημείο αναφοράς την Κρήτη. Οι μαθητές/τριες οφείλουν να ξέρουν να αναγνωρίζουν κτήρια και δημιουργήματα των Μινωιτών που διδάχθηκαν σε προηγούμενες ενότητες. Ως προς τις δεξιότητες να καταφέρουν την εμβάθυνση στη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. (Μινωικό Πολιτισμό- εποχή του Χαλκού). Να αντιληφθούν ότι υπάρχει η δυνατότητα άντλησης ιστορικών στοιχείων από διάφορες πηγές: επίσκεψη Μουσείων-βιβλιογραφία, ιστοσελίδες. Να έχουν τη δυνατότητα οι μαθητές/τριες να αφηγούνται τα γεγονότα που διδάχθηκαν όχι αποστηθίζοντας αλλά κατανοώντας τις έννοιες και τα ιστορικά γεγονότα ώστε να μπορούν στο μέλλον να προβαίνουν σε ανάλυση -σύνθεση στοιχείων και στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και ερμηνείας γεγονότων.

4. ΣΚΟΠΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Ο βασικός σκοπός του διδακτικού σεναρίου είναι να μπορέσουν οι μαθητές/τριες να προσδιορίσουν τα βασικότερα στοιχεία της καθημερινής ζωής στη Μινωική Κρήτη. Αυτό θα επιτευχθεί με αναφορές στις επαγγελματικές τους ασχολίες, στις εορτές τους, στον τρόπο ζωής τους. Στο διδακτικό σενάριο επιδιώκουμε και μια σειρά από επιμέρους διδακτικούς στόχους όπως:

1. Να κατανοήσουν ότι οι Μινωίτες ήταν ένας λαός που δεν ασχολούνταν με τις πολεμικές συγκρούσεις και αναμετρήσεις άλλα ένας λαός ειρηνικός.
2. Να πληροφορηθούν ότι οι Μινωίτες ήταν εξαιρετικοί ναυτικοί και ανέπτυξαν το εμπόριο που τους έφερε ανάπτυξη και άνετη ζωή.
3. Να συνδέσουν την αγάπη των Μινωιτών για την ειρήνη με την ανάπτυξη τους σε τομείς όπως η μεταλλοτεχνία, η αγγειοπλαστική, η χρυσοχοΐα.
4. Να καταλάβουν ότι τα προϊόντα που κατασκεύαζαν στα εργαστήρια τους τα εμπορεύονταν και αυτό συνέβαλε στην οικονομική τους ευμάρεια.
5. Να καταλάβουν ότι τα επαγγέλματα και οι ασχολίες των Μινωιτών έχουν άμεση σχέση με τον τόπο που ζούσαν.
6. Να ενημερωθούν για τις κατοικίες τους, τον τρόπο κατασκευής τους και τις αποθήκες που κάθε σπίτι είχε.
7. Να μάθουν για το πώς ντύνονταν οι άντρες και οι γυναίκες στη Μινωική Κρήτη.
8. Να εκτιμήσουν τη θέση που είχαν οι γυναίκες στην Μινωική εποχή.

9. Να καταλάβουν πώς μεγάλωναν τα παιδιά και ποια ήταν τα αγαπημένα τους παιχνίδια.
10. Να συσχετίσουν τα παιχνίδια των παιδιών της Μινωικής Κρήτης με τα δικά τους.
11. Να συσχετίσουν την αγάπη των Μινωιτών για την ειρήνη με τις εορτές, τις εκδηλώσεις και τις τελετές που διοργάνωναν.
12. Να μπορούν να περιγράψουν μια καθημερινή μέρα από τη ζωή των ανθρώπων της Μινωικής Κρήτης.

5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:

Η οργάνωση της διδασκαλίας έχει γίνει με βάση τη διερευνητική μέθοδο διδασκαλίας. Απαιτείται ηλεκτρονικός υπολογιστής και βιντεοπροβολέας (σε περίπτωση που ο εξοπλισμός αυτός δεν παρέχεται στη σχολική αίθουσα προτείνεται η δυνατότητα οι μαθητές/τριες να χρησιμοποιήσουν το εργαστήριο της πληροφορικής).

Παράλληλα θα αξιοποιηθούν παραθέματα και εικόνες που σχετίζονται με την ενότητα και θα βοηθήσουν να κατανοηθεί η ενότητα από τους μαθητές/τριες. Μέσω αυτών των εικόνων και της χρήσης των πηγών θα τεθεί το ερευνητικό ερώτημα που θα κληθούν να απαντήσουν οι μαθητές/τριες. Πολύ σημαντική είναι η ιστορική γραμμή που θα συμπληρωθεί από τους μαθητές/τριες και τελικό στόχο έχει να κατανοήσουν πότε διαδραματίστηκαν τα γεγονότα, ιστοριογραμμή που είχε χρησιμοποιηθεί και στις δύο προηγούμενες ενότητες και οι μαθητές/τριες εμπεδώνουν καλύτερα το χρονικό πλαίσιο που αναφερόμαστε και εξετάζουμε.

Στα πλαίσια της χρήσης και της αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. ο εκπαιδευτικός έχει επιλέξει σχετικές ιστοσελίδες και συνδέσμους που σχετίζονται άμεσα με την ενότητα και θα αξιοποιηθούν για την καλύτερη κατανόηση της. Προβάλλεται υλικό από τις ιστοσελίδες αυτές και οι μαθητές/τριες παρακολουθούν συγκεκριμένα επιλεγμένα στιγμιότυπα. Υπάρχει η δυνατότητα ο ίδιος ο εκπαιδευτικός να έχει δημιουργήσει εποπτικό υλικό (αρχεία τύπου ppt) το οποίο θα προβάλλει. Οφείλει ο εκπαιδευτικός να προβεί σε σύντομες – ολιγόλεπτες – επιλογές από αυτό το ψηφιοποιημένο – οπτικοακουστικό υλικό, αλλιώς δεν θα είναι ρεαλιστική η ολοκλήρωση του μαθήματος σε μια διδακτική ώρα, όπως προβλέπεται από το πρόγραμμα σπουδών.

6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ:

Στη διδασκαλία μας θα εφαρμόσουμε την διερευνητική μέθοδο. Θεωρούμε ότι η ηλικία των μαθητών/τριων σε συνάρτηση με το ότι διδάσκονται για πρώτη φορά το γνωστικό αντικείμενο της ιστορίας μας υπαγορεύει την επιλογή της συγκεκριμένης διδακτικής μεθόδου. Ο εκπαιδευτικός έχει επιλέξει το ερευνητικό ερώτημα και καλεί τους μαθητές να το απαντήσουν αφού πρώτα διατυπώσουν υποθέσεις, συγκεντρώσουν δεδομένα και επεξεργαστούν το υλικό.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι κομβικός μιας και είναι αυτός που πέρα από το ερευνητικό πρόβλημα θα παρουσιάσει και θα αφηγηθεί στους μαθητές/τριες τη νέα ενότητα. Επίσης είναι αυτός που παρέχει το υλικό, τις πηγές, τις εργασίες και καλεί τους μαθητές/τριες να αφομοιώσουν τη νέα γνώση, να επεξεργαστούν τις πηγές και το υλικό, να καταλήξουν σε συμπεράσματα και να αποτιμήσουν πρόσωπα και ιστορικά γεγονότα.

Σχετικά με τις τεχνικές αξιολόγησης σε καμιά περίπτωση δεν προωθείται η στείρα απομνημόνευση. Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας έχουμε τη δυνατότητα της διαμορφωτικής αξιολόγησης. Με τη χρήση διαφορετικής μορφής εργασιών όπως σωστού- λάθους, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, κρυπτόλεξου, αντιστοίχισης ελέγχουμε άμεσα κατά πόσο οι μαθητές/τριες κατανόησαν τη νέα ενότητα που μόλις διδάχθηκαν και μπορούμε πλέον να προβούμε σε μια αθροιστική αξιολόγηση. Παράλληλα τους δίνουμε φύλλα εργασίας που περιέχουν εργασίες ίδιας μορφής και δυσκολίας αλλά και πιο σύνθετες εργασίες με μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας για να τις απαντήσουν στο σπίτι.

7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ:

Στην αρχή της διδασκαλίας μας θα υποβάλουμε ερωτήσεις στους μαθητές/τριες που αναφέρονται στην προηγούμενη ενότητα με τίτλο: «Μινωικό Ανάκτορο» και διαπιστώνουμε εάν τα παιδιά απάντησαν τα φύλλα εργασίας που τους είχαν δοθεί. Ενδεικτικά μερικά παιδιά θα παρουσιάσουν τις απαντήσεις τους.

Ως αφόρμηση θα χρησιμοποιήσουμε αυτό ακριβώς το γεγονός ότι ενώ στην προηγούμενη ενότητα είδαμε εντυπωσιακά και μεγαλοπρεπή ανάκτορα δεν είδαμε πουθενά τείχη και οχυρωματικά έργα. Το ερευνητικό μας ερώτημα θα είναι το εξής: «Συναντήσαμε πουθενά τείχη, οχυρωματικές κατασκευές στα Μινωικά ανάκτορα;». Στη συνέχεια θα προβάλουμε αρχείο με διαφάνειες ppt και θα παρουσιάσουμε εικονιστικό υλικό που θα αποδεικνύει ότι οι Μινωίτες ήταν ένας ειρηνικός λαός. Στη συνέχεια θα συνδεθούμε με την ιστοσελίδα του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου και ψηφιακά θα ξεναγηθούμε σε εκθέματα του που παρουσιάζουν την καθημερινή ζωή των Μινωιτών και τις συνήθειες τους. Έχουμε επιλέξει συγκεκριμένα εκθέματα που αναφέρονται στις ασχολίες, στα επαγγέλματα, στον τρόπο ένδυσης αντρών και γυναικών.

Η ψηφιακή αυτή ξενάγηση δεν θα διαρκέσει περισσότερα από 3 λεπτά τα οποία είναι αρκετά για να θέσουμε νέα ερωτήματα προς διερεύνηση στους μαθητές/τριες μας. Τα ερωτήματα είναι του τύπου: Ποια επαγγέλματα έκαναν οι Μινωίτες; Για ποιο λόγο ασχολήθηκαν με το εμπόριο; Τι τους βοήθησε και ανέπτυξαν τόσο το εμπόριο και τα προϊόντα τους ταξίδευαν σε πολλά άλλα μέρη; Τα αγγεία και οι τοιχογραφίες που δείχνουν Μινωίτες και Μινωίτισσες να χορεύουν τι λαός δείχνουν ότι ήταν;

Η διαμορφωτική αυτή αξιολόγηση δίνει στους μαθητές τη δυνατότητα να προβληματιστούν και να απαντήσουν σε έναν από τους βασικούς στόχους της ενότητας. Τα παιδιά θα προβληματιστούν και με την επεξεργασία του υλικού και των δεδομένων θα καταλάβουν το βασικό ζητούμενο, ότι οι Μινωίτες ήταν ένας ειρηνικός λαός που προόδευσε γιατί ασχολήθηκε με το εμπόριο και τις τέχνες.

Στη συνέχεια θα προβάλλουμε αρχείο με διαφάνειες ppt όπου εκεί αναφερόμαστε στις οικίες, στον τρόπο ένδυσης, στις συνήθειες και τα παιχνίδια των παιδιών, αναδεικνύοντας στιγμές καθημερινότητας των Μινωιτών.

Στο πλαίσιο της διαμορφωτικής αξιολόγησης θα ζητήσουμε από τους μαθητές/τριες να κάνουν σύγκριση του τρόπου ένδυσης αντρών και γυναικών. Στη συνέχεια θα τους ρωτήσουμε αν διακρίνουν και ποια είναι τα κοινά σημεία στην εμφάνιση των γυναικών της Μινωικής Κρήτης και των σημερινών γυναικών. Είναι μια εργασία που αναπτύσσει την κριτική ικανότητα των παιδιών.

Ανάλογα με το χρόνο που έχουμε στη διάθεση μας προτείνεται να επισκεφτούμε μία από τις ιστοσελίδες Μουσείων που αναφέρονται στα παιχνίδια στην αρχαιότητα και να αποκτήσουν οι μαθητές/τριες μια πιο σαφή εικόνα των τότε παιχνιδιών. Επειδή πρόκειται για παιχνίδια είναι ένα ιδιαίτερα ελκυστικό θέμα για τα παιδιά.

Στην αθροιστική αξιολόγηση, λίγο πριν την ολοκλήρωση της διδασκαλίας, ζητούμε από τους μαθητές να απαντήσουν από το φύλλο εργασιών τις εργασίες 1, 2, 4, 7, 9 . Είναι κατανοητό ότι δεν απαιτείται να απαντηθούν όλες οι εργασίες. Ο εκπαιδευτικός που γνωρίζει καλύτερα το υλικό της τάξης του επιλέγει, απλά εμείς παραθέτουμε τις εργασίες για να υπάρχει μεγάλη δυνατότητα επιλογής. Πρόκειται για απλές εργασίες, διαφορετικής μορφής (σωστού – λάθους, συμπλήρωσης προτάσεων, ανάπτυξης, πολλαπλής επιλογής). Με τον τρόπο αυτό διαπιστώνουμε το βαθμό κατανόησης της ενότητας που διδάχθηκαν. Μοιράζουμε φυλλάδιο εργασίας για το σπίτι με εργασίες διαβαθμισμένης δυσκολίας και οι οποίες δεν πρέπει να είναι πολλές και να αντιστοιχούν στην ηλικία και τις γνώσεις των μαθητών/τριων.

Η διδασκαλία της ενότητας ολοκληρώνεται με μια επαναληπτική επισήμανση των κύριων σημείων της ενότητας από τον εκπαιδευτικό.

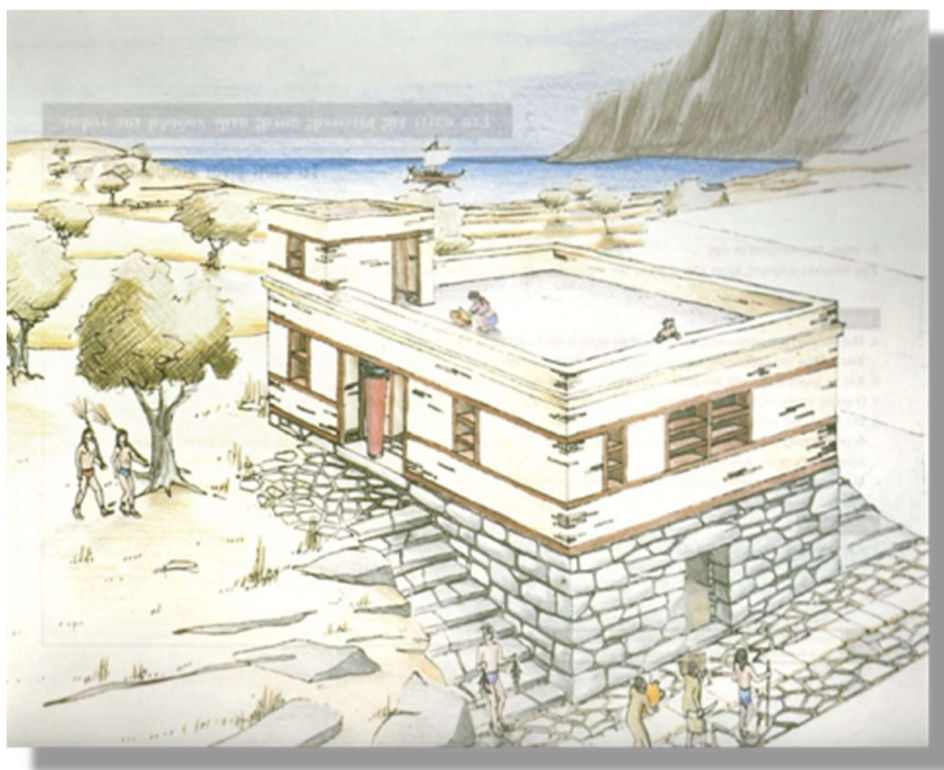
(Επειδή έχω χρησιμοποιήσει δύο αρχεία μορφής ppt που δεν υπάρχει δυνατότητα να ανέλθουν στην πλατφόρμα παραθέτω ενδεικτικά υλικό από τα αρχεία αυτά).

Μινωίτισσες που χορεύουν (Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου)

Αναπαράσταση οικίας Μινωιτών

Πλακίδια που απεικονίζουν οικίες στη Μινωική Κρήτη. Βρέθηκαν στο ανάκτορο της Κνωσού. Κατασκευάστηκαν μεταξύ 1700-1600 π.

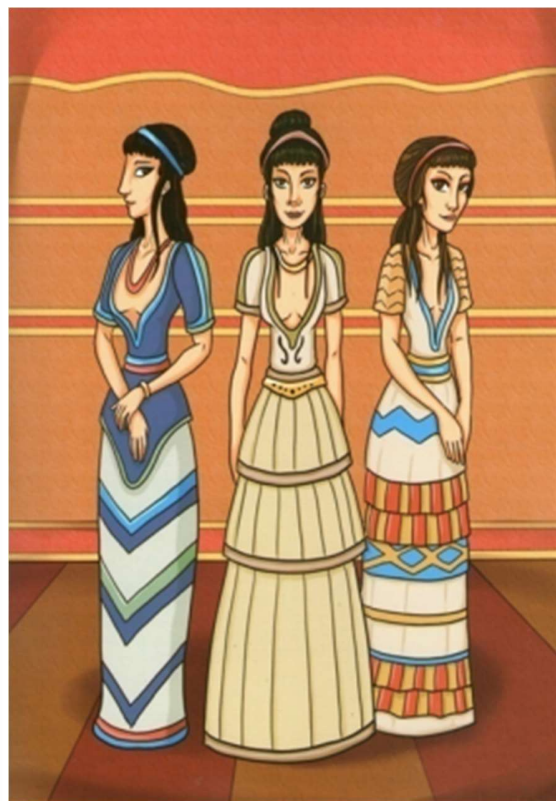
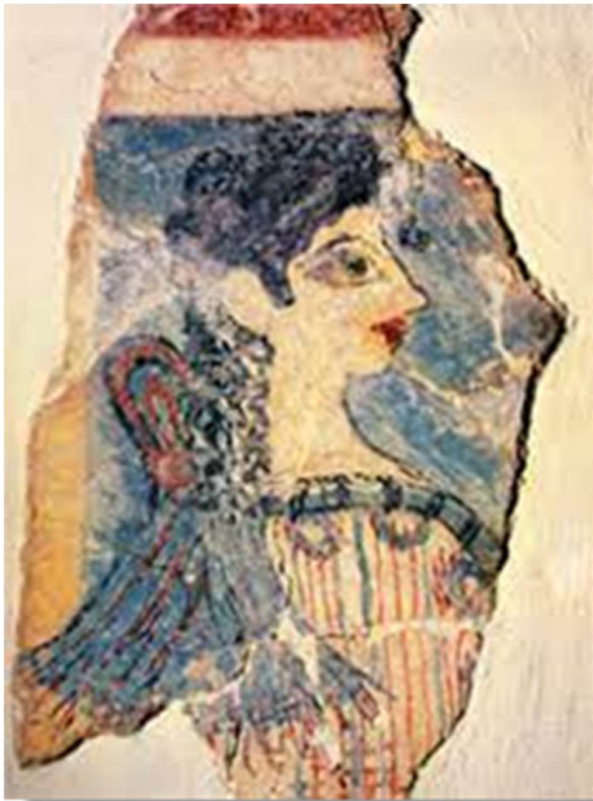
Οι Μινωίτες ασχολούνταν με το εμπόριο και ήταν καλοί ναυτικοί.

Οι Μινωίτες ήταν εξαιρετικοί χρυσοχόοι και αγγειοπλάστες.

Η ενδυμασία των γυναικών.

Τα παιχνίδια των Μινωιτών

8. ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ:

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το διδακτικό σενάριο στα πλαίσια προσαρμογής του μπορεί να καλύψει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την χρήση αρχείων μορφής διαφανειών ppt. Η χρήση υλικού τέτοιας μορφής μας δίνει τη δυνατότητα να εμπλουτίσουμε και να ενισχύσουμε το υλικό που θα χρησιμοποιήσουμε στη διάρκεια του μαθήματος και να μειώσουμε τις δυσκολίες που παρουσιάζει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Στις πιθανές επεκτάσεις μας δίνεται η δυνατότητα να αναλύσουμε διεξοδικότερα βασικούς διδακτικούς στόχους της ενότητας όπως οι ασχολίες των Μινωιτών, τα παιχνίδια και οι συνήθειες των παιδιών. Ο εκπαιδευτικός στην περίπτωση αυτή δύναται να προβάλει εικονιστικό υλικό που έχει επιλέξει εκείνος είτε να επισκεφτούν ιστοσελίδες με θέμα τα παιχνίδια στην αρχαιότητα, αναλύοντας και εμβαθύνοντας σε αυτό το θεματικό πεδίο της ενότητας.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Δημοπούλου- Ρεθεμιωτάκη Ν. «Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηράκλειο», εκδόσεις Eurobank, Αθήνα, 2006.
2. Κρασανάκης Α. «Ιστορία της ενδυμασίας και η ενδυμασία των Μινωιτών», εκδόσεις Αθηνά, Αθήνα, 2016.
3. Συλλογικό έργο: «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», τόμος Α', «Η Ακμή του Μινωικού Πολιτισμού», εκδόσεις Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1970.
4. Αλεξίου Σ. «Μινωικός Πολιτισμός», εκδόσεις Υιοί Αλεξίου, Αθήνα, 1980.
6. Βασιλάκης Α. «Η Μινωική Κρήτη Από το Μύθο στην Ιστορία», εκδόσεις Αδάμ –Πέργαμος, Αθήνα, 2000
7. Lefevre F. «Ιστορία του Αρχαίου Ελληνικού Κόσμου», εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα, 2016.
7. Χρυσουλάκη Σ. «Μινωικός Πολιτισμός», Εκπαιδευτικός Φάκελος - Φάκελος κορμού του προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ 'Ο κόσμος της αρχαιότητας' (ΥΠΠΟ - ΥΠΕΠΘ), Αθήνα, 1998.
8. Τζαχίλη Ι. «Υφαντική και υφάντρες στο προϊστορικό Αιγαίο. 2000-1000 π.Χ.», Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1997.
9. Godar O. «Ο δίσκος της Φαιστού. Το αίνιγμα μιας γραφής του Αιγαίου», Αθήνα 1995.
10. Μανδαλάκη Σ. – Ρεθεμιωτάκης Γ. «Μινωικός κόσμος Ταξίδι στις απαρχές της Ευρώπης» εκδόσεις Υπουργείου Πολιτισμού –Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου.

11. Σακελλαράκης Γ. - Σακελλαράκη Ε. «Αρχάνες Μια νέα ματιά στη Μινωική Κρήτη», εκδόσεις Άμμος, Αθήνα 1987

(Παρατίθενται ενδεικτικά βιβλία παιδικής λογοτεχνίας που αναφέρονται στον Μινωικό Πολιτισμό)

12. Γιαλλουράκη Σ.: «Η Μινωική Κρήτη μας», εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2004.

13. Σέρβη Κ. «Γλαύκος, ο μικρός Μινωίτης», εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 2019.

14. Ψαρούτη Λ. «Τάλως ο χάλκινος γίγαντας της Κρήτης», εκδόσεις: Πατάκης, Αθήνα, 2006.

15. Βαρελά Α. «Κρήτη. Ήρωες, τόποι, πολιτισμοί», εκδόσεις: Πατάκη, Αθήνα, 2018.

16. Μπάρδη Η. «Ζωγραφίζοντας - εξερευνώ τη Μινωική Κρήτη», εκδόσεις: Καλειδοσκόπιο, Αθήνα, 2015.

17. Μακρή Α. «Το θαύμα της Κρήτης και ο Μίνωας», εκδόσεις: Άγκυρα, Αθήνα, 2014.

18. Παπαδάκη Χ. «Ένα χρυσό δαχτυλίδι για την Πασιφάη», εκδόσεις: Θυμάρι, Αθήνα, 2005

19. Κατσούλη- Συμεώνογλου Α. «Μίνωας – ο Βασιλιάς της Κρήτης», εκδόσεις: Ψυχογιός, Αθήνα, 2004.

20. Τσουκαλά Δ.: «Το ταξίδι στην Κρήτη», εκδόσεις: Κέδρος, Αθήνα, 1995.

21. Δεληγιάννης Ν. «Δαίδαλος και Ίκαρος, εκδόσεις: Χατζηλάκος, Αθήνα, 2016.

Δικτυογραφία:

22. <http://www.fhw.gr/chronos/02/crete/gr/index.html> Ιστότοπος του Ιδρύματος Μείζονος Πολιτισμού που παρέχει πλούσιο υλικό για τον Μινωικό πολιτισμό.

23. <https://www.explorecrete.com/greek/phaistos-GR.html> Ιστότοπος με περιήγηση στο αρχαιολογικό χώρο της Φαιστού.

24. https://www.themata-archaiologias.gr/minvikos_politismos Ιστότοπος του περιοδικού «Θέματα Αρχαιολογίας» με αφιέρωμα στον Μινωικό Πολιτισμό.

25. <https://cycladic.gr/page/minoikos-mikinaikos-politismos> Ιστοσελίδα του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης με αφιέρωμα στον Μινωικό Πολιτισμό.

26. <https://heraklionmuseum.gr/> η ιστοσελίδα του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου.

27. http://odysseus.culture.gr/h/1/gh152.jsp?obj_id=3327 Διαδικτυακός Ιστότοπος του Υπουργείου Πολιτισμού με αφιέρωμα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

28. <https://greektoys.org/2017/07/03/arxaia-paixnidia-pou-exoun-ftasei-mexri-simera/> Ιστοσελίδα του Μουσείου Παιχνιδιών με αναφορά στα παιχνίδια της Μινωικής περιόδου.
29. <http://followodyseus.culture.gr/> ιστοσελίδα εκπαιδευτικού υλικού με τίτλο «Ακολούθησε τον Οδυσσέα». Στην ιστοσελίδα υπάρχει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα: «Η μουσική και ο χορός στην αρχαία Ελλάδα» παρατίθεται υλικό για τις εορτές και την αγάπη στο χορό των Μινωιτών.
30. <http://followodyseus.culture.gr/> ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων με τίτλο «Ακολούθησε τον Οδυσσέα». Στην ιστοσελίδα υπάρχει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ο Μινωικός Πολιτισμός», με πολλές θεματικές ενότητες και πλούσιο οπτικό υλικό και διαδραστικές ασκήσεις.
31. <http://followodyseus.culture.gr/> ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων με τίτλο «Ακολούθησε τον Οδυσσέα». Στην ιστοσελίδα υπάρχει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Αρχαίων και Βυζαντινών γεύσεις». Στο πρόγραμμα υπάρχουν εκτενείς αναφορές στη διατροφή και στην κουζίνα των Μινωιτών.
32. <https://edutv.minedu.gov.gr/index.php/istoria-2/minoiki-kriti> Ταινία από την εκπαιδευτική τηλεόραση. Η ταινία παρουσιάζει ευρήματα της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής στη Μινωική Κρήτη, που αποκαλύπτουν έναν ανεπτυγμένο πολιτισμό. Θαυμασμό προκαλούν τα κομψά αντικείμενα και οι περίφημες τοιχογραφίες
33. <http://www.fhw.gr/chronos/02/crete/gr/index.html> Ιστότοπος του Ιδρύματος Μείζονος Πολιτισμού που παρέχει πλούσιο υλικό για τον Μινωικό πολιτισμό.
34. <https://www.explorecrete.com/greek/phaistos-GR.html> ιστότοπος με περιήγηση στο αρχαιολογικό χώρο της Φαιστού.